

TEKNOLOJİ İLE GELİŞEN İNSAN VE DÖNÜŞEN MESLEK: TRANSHÜMANİZM EKSENİNDE ROBOT GAZETECİLİK

DEVELOPING HUMANITY AND TRANSFORMING PROFESSION WITH TECHNOLOGY: ROBOT JOURNALISM ON THE AXIS OF TRANSHUMANISM

Metin KARABURUN
Muş Alparslan Üniversitesi
İletişim Fakültesi
m.karaburun@alparslan.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6104-3704

ÖZ

Geliş Tarihi:
20.11.2025

Kabul Tarihi:
06.01.2026

Yayın Tarihi:
26.03.2026

Anahtar Kelimeler
Transhümanizm,
Gazetecilik,
Robot Gazetecilik.

Keywords
Transhumanism,
Journalism,
Robot Journalism,

Bu çalışmanın amacı, transhümanist düşüncenin öngördüğü insan-makine bütünleşmesi perspektifinden hareketle robot gazetecilik olgusunu incelemektir. Bu bağlamda, robot gazeteciliğin haber ve içerik üretimine getirdiği hız, kapsam genişliği, ekonomik verimlilik ve makineleşen insan gibi dönüşümlerinin transhümanizm ekseninde araştırılmasına dayanmaktadır. Bu doğrultuda, dünyada robot gazetecilik teknolojisinin kullanıldığı Associated Press (AP) ve İsveç merkezli United Robots sistemi amaçlı örneklem tekniği ile seçilmiş; bu teknolojiler kullanılarak oluşturulan haber ve içerikler transhümanizm ekseninde nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada analiz edilen Associated Press ve United Robots örnekleri, robot gazeteciliğin yalnızca teknolojik bir yenilik değil, aynı zamanda transhümanist bir dönüşüm pratiği olduğunu açıkça göstermektedir. Her iki sistem de insanın üretim hızını, bilişsel kapasitesini ve ekonomik etkinliğini aşarak yeni bir medya düzeni inşa etmektedir. Yapılan analizler sonucunda transhümanizm perspektifi teknolojiyi insan bedeni ve aklının bir uzantısı ya da tamamlayıcısı olarak konumladığı görülmüştür. Robot gazetecilik ise bu düşüncenin uygulama karşılıklarından biri durumuna gelmektedir.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the phenomenon of robot journalism from the perspective of human-machine integration envisioned by transhumanist thought. In this context, it is based on the investigation of the transformations that robot journalism brings to news and content production, such as speed, breadth of scope, economic efficiency and mechanized humans, on the axis of transhumanism. In this regard, the Associated Press (AP) and the Sweden-based United Robots system, where robot journalism technology is used in the world, were selected with a purposive sampling technique; the news and content created using these technologies were examined with the qualitative content analysis method on the axis of transhumanism. The examples of Associated Press and United Robots analyzed in the study clearly demonstrate that robot journalism is not only a technological innovation but also a transhumanist practice of transformation. Both systems construct a new media order by exceeding human production speed, cognitive capacity and economic efficiency. As a result of the analysis, it was seen that the transhumanism perspective positions technology as an extension or complement of the human body and mind. Robot journalism is becoming one of the practical counterparts of this idea.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1827232>

Atıf/Cite as: Karaburun, M. (2026). Teknoloji ile gelişen insan ve dönüşen meslek: Transhümanizm ekseninde robot gazetecilik. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 16(1), 473-488.

Giriş

İnsan türünün kökensel bir özellik olarak, yeni yetenekler kazanma ve mevcut sınırları aşma arzusu içgüdüsel özellik olarak her zaman var olmuştur. Tarih boyunca insanlar, hem sosyal hem de coğrafi alanlarda ve hem de zihinsel kapasite açısından kendi varoluşsal sınırlarını genişletmeyi ve yeni imkânları keşfetmeyi hedeflemişlerdir. Örneğin, tarihsel süreç boyunca insanlar keşifler yapmak, yeni topraklar fethetmek, bilgi ve bilgelik arayışında olmak amacıyla seyahat etmişlerdir. Aynı şekilde, bilim ve teknoloji alanındaki ilerlemeler de insanların yeni yetenekler kazanma arzularını desteklemiştir. Örneğin, tıp alanındaki ilerlemeler, insanların sağlıklarını koruma ve iyileştirme yeteneklerini artırmıştır. Yeni teknolojiler ve dijital araçlar, insanların bilgiye ulaşımını ve iletişim yeteneklerini geliştirerek sınırlarını zihinsel olarak genişletmelerini sağlamıştır (Şahin, 2024: 8).

Sosyal, siyasal ve ekonomik yaşama derinlemesine bir şekilde entegre olan kitle iletişim araçlarının yeni medya teknolojileri ile yaşadığı dönüşüm, iletişim biliminin tarihsel gelişim süreciyle beraber kuramsal ve yöntemsel bakımlardan ele alınarak incelenmektedir. Bilgi toplumu çağında toplumsal dönüşümün temelini teknolojik ilerlemeleri yerleştiren Marshall McLuhan, modern toplumun aynı ölçüde gelişmiş medya teknolojilerince biçimleneceğini öne sürmektedir. Hüllür ve Yaşın ise, bireylerin duygu ve düşünce biçimlerini etkileyen yeni iletişim teknolojilerinin insanın birer uzantısına dönüştüğünü belirtmektedir. Bu noktada, medya ekolojisi perspektifinin bir uzantısı olan transhümanizm kavramı vasıtasıyla insanların teknoloji ile iç içe geçen simbiyotik ilişkiler kurdukları ve bu durumun sonucunda düşünme modellerinin de yeniden biçimlendiği ifade edilmektedir (Açıkalın Avcı, 2022: 423).

Küresel bağlamda dijital teknolojilerin hızlı bir şekilde gelişmesi, sadece iletişim pratiklerini değiştirmemekte aynı zamanda insanın dünyayla kurduğu bağı, toplumsal yapıları ve mesleki rolleri de önemli ölçüde değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Bu değişim teknolojiyi insanların hayatının her alanına nüfuz eden bir güç olarak konumlandırmaktadır. Nitekim bilişim alanında yaşanan hızlı gelişmeler, internet, bilgisayar ve mobil teknolojilerin insanların iletişim süreçlerini, sosyalleşme biçimlerini ve yaşam pratiklerini büyük ölçüde yeni iletişim araçları üzerinden kurlmalarına yol açmaktadır (Demirel, 2021: 15). Bu durum, insanın fiziksel ve zihinsel kapasitesinin makinelerle bütünleşmesini benimseyen transhümanizmin de etkisini artırmıştır. Ayrıca, iletişim ve gazetecilik pratikleri de bu değişim ve dönüşümden büyük oranda etkilenmektedir. Haber ve içerik üretim süreçlerinin dijital ortama aktarılması, bilgilerin hızlıca yayımlanması ve veri odaklı içerik üretimlerinin yaygınlık kazanması, gazetecilik mesleğinin dönüşümüne yol açmıştır. Özellikle yapay zekâ algoritmaları aracılığıyla haber ve içerik üretiminin yaygın hâle gelmesiyle beraber robot gazetecilik, geleneksel gazetecilik pratiklerinin değişimini gösteren temel alanlardan biri olarak görülmektedir. Robot gazetecilik algoritmaların verileri analiz ederek insan müdahalesinin minimal seviyede haberlerin otomatik olarak üretildiği bir gazetecilik türüdür. Bu durum haber ve içerik üretiminde hız, yüksek hacimli içerik üretimi ve ekonomik verimlilik gibi birçok avantajı beraberinde getirmiştir.

Literatür taraması sonucunda transhümanizm ve robot gazetecilik hakkında birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Huberman (2018) "Immortality Transformed: Mind Cloning, Transhumanism and The Quest For Digital Immortality" isimli çalışmasında transhümanistlerin zihin klonlama teknolojisi aracılığıyla dijital ölümsüzlüğe ulaşma çabalarını incelemiştir. Çalışmada, transhümanist projeye dair anlayışı zenginleştirmeyi ve insanlığın kalıcı varoluşsal ikilemlerle başa çıkma biçimini nasıl yeniden ürettiğini ve yapılandırdığını anlamaya odaklandığı görülmüştür. "Sinemada Transhümanizm ve Yapay Zekâ" isimli çalışmalarında Yetkiner ve Özdemir (2022), sinemada yapay zekânın bugün ne derecede tutarlı çalışmalar ortaya koyduğunu betimsel analiz yöntemiyle incelemişlerdir. Sepetçi ve Küngerü (2022) "Dijital Oyunlarda Transhümanizm Anlatısı: Cyberpunk 2077 Örneği" başlıklı 2020 yapımı Cyberpunk 2077 isimli oyunun transhümanist yaklaşım ekseninde ele aldıkları bu çalışmalarında, dijital oyunların içerdikleri transhümanizm ideolojisini, Transhümanizm Deklarasyonu'nundaki ilkeleri oyunun anlatısı ve oyundaki karakterler üzerinden analiz ederek transhümanizmin oyunun evreninde sunulma şekline odaklanmışlardır. Yazarların nitel analiz yöntemi ile betimsel olarak inceledikleri bu çalışmalarının sonucunda oyunun transhümanizm yaklaşımını mevcut egemen ideoloji açısından aktardığı ve transhümanizmi mevcut ekonomi politik koşulların geçerli olduğu bir gelecek dünyası tasavvuru üzerinden kurguladığı sonucuna vardıkları görülmektedir.

"Beyond Transhumanism: A Nietzschean Critique of the Cultural Implications of the Techno-Progressive Agenda" isimli çalışmasında Lipowicz (2023) transhümanist hareketin insan gelişimini hedefleyen teknolojik ilerlemeci gündemine yönelik Nietzscheci bir eleştiri uygulayarak transhümanist hareketini kavramsallaştırmaya

ve değerlendirmeye odaklanmıştır. Yazar, çalışmasının sonucunda teknolojik ilerleme gündeminin, Nietzscheci anlamda hayatın trajik doğasıyla başa çıkarak insan sınırlılıklarının üstesinden gelmeyi amaçlamadığını bunun aksine, Zerdüş'tün son insanının nihilist hayalini, tüm varoluşun Dionysosçu gerçekliğini ortadan kaldırarak ortak bir mutluluk kurmayı teşvik ettiğini belirtmiştir.

Şahin (2024) tarafından hazırlanan “Akışkan Modernite ve Transhümanizm: İnsanlığın Yeni Sınırlarını Keşfetmek” başlıklı çalışmada ise akışkan modernitenin devamlı olarak değişen dünyasında insanın kendisini yeniden inşa ettiği süreci gördüğü transhümanizmin insan biyolojisini aşma amacını ve ölümsüzlüğe ulaşabilme potansiyelini literatür taraması yöntemiyle ele almıştır. Yazar, Çalışmanın sonucunda transhümanizmin, insanlığın potansiyelini teknolojiyle keşfetme ve ölümü yenme isteğini temsil ettiğinin söylenebileceğini tespit etmiştir. Öztürk Çelebi (2024) ise “Robotlar Çağında Gazetecilik” adlı makalesinde robot gazeteciliğe odaklanmış ve bu gazeteciliğin olumlu ve olumsuz yönlerini saptamaya çalışmıştır. Ayrıca makalesinde insansız bir gazetecilik anlayışı olarak görülen robot gazeteciliğe yer ayıran medya organlarına da değinmiştir. Çalışmasının sonucunda insan ve robot gazeteci karşılaştırmasının yapıldığı günümüzde robotlara duygu içeren tepkiler vermelerini sağlayacak bir teknolojinin asla icat edilemeyeceğini söylemenin çok zor olduğunu tespit etmiştir. Gacar'ın (2024) hazırladığı “Hümanizm, Post-hümanizm ve Trans-hümanizm'in Sinemada Temsili: I, Robot Filmi Örneği” isimli çalışmasında da 1950'de Isaac Asimov'un kaleme aldığı “I, Robot” isimli eserin bir uyarlaması olan ve aynı isimi taşıyan “I, Robot” filmini göstergebilimsel olarak inceleyerek hümanist, post-hümanist ve trans-hümanist görüşlerin sahneler nasıl aktarıldığını çözümlemiştir.

Yapılan bu çalışmalarda genel olarak transhümanizm-teknoloji ilişkileri, sinemada transhümanizmin nasıl temsil edildiği ve robot gazeteciliğin olumlu ve olumsuz yönleri incelenmiştir. Bu çalışmada ise yapılan diğer çalışmalara ek olarak ve bu çalışmaların analiz ve bulgularını tamamlar bir nitelikte transhümanist düşüncenin öngördüğü insan-makine bütünleşmesinden hareketle robot gazetecilik incelenecektir. Ayrıca bu çalışma, özellikle transhümanizm bağlamında robot gazeteciliğini incelemesi yönüyle de yapılan diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Bu bağlamda çalışmanın temel amacı transhümanist düşüncenin öngördüğü insan-makine bütünleşmesi perspektifinden hareketle robot gazetecilik olgusunu incelemektir. Çalışma, yapay zekâ temelli haber üretim süreçlerinin yalnızca teknolojik bir yenilik olarak değil, aynı zamanda insan emeğinin ve bilişsel yetilerin yeniden tanımlandığı bir dönüşüm alanı olarak değerlendirilmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışma, robot gazeteciliğin haber ve içerik üretimine getirdiği hız, kapsam genişliği, ekonomik verimlilik ve makineleşen insan gibi dönüşümlerinin transhümanizm ekseninde araştırılmasına dayanmaktadır. Çalışmada Associated Press ve United Robots tarafından oluşturulan haber ve içerikler, transhümanizm ekseninde nitel içerik analizi yöntemiyle ele alınacaktır.

Transhümanizm

Transhümanizm, teknolojik gelişmeye vurgu yaparak, gelecekteki olasılıklar perspektifinden insan ve toplum hakkında kavramsal bir düşünce çizgisidir. Bu kavram, 20. yüzyılın özellikle ikinci yarısında birçok bilim insanı ve filozof tarafından formüle edilmiştir (Moravčíková vd., 2024: 10). Transhümanizm kavramı ilk kez İngiliz biyolog Julian Huxley tarafından 1927 yılında yayımlanan *Religion Without Revelation* (Vahiy Olmadan Din) adlı eserinde bir “manifesto” olarak ortaya atılmıştır (Tofangchi vd., 2022: 229). Bu eserde transhümanizm hakkında şu ifadeler yer verilmiştir: İnsan türü isterse kendini aşabilir; bu durum yalnızca bazı bireylerin zaman zaman kendi sınırlarını zorlamasıyla sınırlı değildir. İnsanlık, bütüncül ve ortak bir çabayla mevcut sınırlarının ötesine geçme potansiyeline sahiptir. Bu yeni düşünceyi tanımlamak için bir kavrama ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda transhümanizm, insanın insan olarak kalmaya devam ederken kendi doğasını ve bu doğanın sunduğu yeni imkânları keşfederek kendini aşmasını ifade eden bir yaklaşım olarak görülebilir (Bostrom, 2005: 6). Cary Wolfe, transhümanizmi “hümanizmin yoğunlaştırılmış hâli” şeklinde tanımlamakta; Francesca Ferrando ise, transhümanizm için “ultra-hümanizm” ifadesini kullanmaktadır (Yarım, 2024: 16). Ancak bilimsel temelde “transhümanizm” kavramının ilk kullanımı Natasha Vita-More'un 1983 yılında oluşturduğu ve Transhümanist Bildirge'nin temelini oluşturan “Transhuman” (F-İnsan) adlı çalışmasına dayanmaktadır. Daha sonra Fereidoun M. Esfandiary'nin 1982 yılında yayımladığı *Are You a Transhuman?* (Bir Transhüman mısınız?) adlı eserle konu akademik çevrelerde daha fazla ilgi görmüştür. Nihayet 1998 yılında Nick Bostrom, Natasha Vita-More ve Max More tarafından transhümanizm teorisi sistematik bir şekilde ortaya konulmuştur (Tofangchi vd., 2022: 229). Transhümanizm, hem insanlığın yükselişini hem de insan olmanın anlamının mevcut sınırlarının aşılmasını

savunan, Aydınlanma sonrası, güçlü bir şekilde rasyonalist bir yaklaşımı ifade etmektedir. En güçlü biçimde bilişsel yetenekleri, zekâyı, hafızayı, aynı zamanda fiziksel kapasiteyi, performansı, sağlığı, duygusal deneyimi ve ahlaki karar vermeyi geliştirmeye odaklanmaktadır (Moravčíková vd., 2024: 10). Dolayısıyla tarihsel süreç içerisinde transhümanizmin sadece düşünsel bir yönelim olarak kalmadığı bunun yanı sıra kurumsallaştığı ve kapsamlı bir akademik tartışma alanı oluşturan paradigmaya dönüştüğü görülmektedir.

Transhümanizm, insanın mevcut fiziksel ve zihinsel sınırlarını teknolojik yollarla aşmayı amaçlayan yeni bir ortak idealler ya da ideolojiler bütünüdür. Öncelikle Amerikan seküler bir bilimsel proje olarak biçimlenmiş olmasına rağmen, uluslararası alanda giderek yaygınlaşmaktadır. Transhümanizmin savunucuları, türümüzün mevcut hâlinin nihai hâli olmadığını ve özellikle nanoteknoloji, biyoteknoloji, bilişim ve bilişsel bilimler (NBIC) alanlarında teknobilimin kaçınılmaz ve katlanarak hızlanmasıyla, teknolojik olarak geliştirilmiş, insanı aşan bir hesaplamalı formun ortaya çıkacağını açıkça belirtmektedirler (Farman, 2022: 1). Bu düşünce hareketi, insanın fiziksel ve bilişsel kapasitesini geliştirmeyi hedefleyen çağdaş, teknolojik ve bilimsel ilerlemeleri bir araya getirmektedir. Transhümanizm, yaşlanma, hastalık ve diğer sınırlayıcı etkenler ile mücadele ederek insanın daha uzun, daha sağlıklı ve daha yetkin bir yaşam sürdürebileceği iddiasını ortaya koymaktadır (Şahin, 2024: 9). Humanity Plus (önceki adıyla Dünya Transhümanist Derneği) ise transhümanizm için iki tanım vermektedir: Birinci tanıma göre transhümanizm, özellikle yaşlanmayı ortadan kaldırmayı ve insanın entelektüel, fiziksel ve psikolojik kapasitelerini önemli ölçüde artırmayı amaçlayan teknolojilerin geliştirilmesi ve yaygın biçimde erişilebilir hâle getirilmesi yoluyla, aklın sistematik kullanımının insan durumunu köklü biçimde iyileştirmesinin mümkün ve arzu edilir olduğunu savunan entelektüel ve kültürel bir harekettir. İkinci tanıma göre ise temel insan sınırlamalarını aşmamızı sağlayacak olan teknolojilerin sonuçlarının, vaatlerinin ve potansiyel tehlikelerinin incelenmesi, böyle teknolojilerin geliştirilmesi ve kullanılmasıyla ilgili etik konuların ilgili olarak incelenmesidir (Thompson, 2017: 167). Bu bağlamda transhümanizm insanın özelliklerini iyileştirmenin yanında insan olma durumunun teknolojik fırsatlar kapsamında yeniden yapılandırılmasını öngören hem bilimsel hem de ideolojik bir paradigma olarak yorumlanabilir.

Transhümanizm ayrıca, insanı biyoteknoloji, nanoteknoloji, nöroteknoloji ve bilgi teknolojileriyle donatarak transhumana dönüştürmeyi amaçlayan evrimsel bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu düşünceye göre insan bedeninin ve zihninin belirli kodlama yöntemleriyle kontrol edilmesi ve gerektiğinde ileri teknolojilerle üretilmiş yapay organlarla değiştirilmesi mümkündür. Söz konusu müdahalelerle insanın daha üstün bir varlık düzeyine evrilmesi hedeflenmektedir. Fakat, insan üzerinde gerçekleştirilecek bu değişimler nihai hedef değil; ulaşılmak istenen dönüşüme giden süreçte atılan aşamalı adımlardır (Yetkiner ve Özdemir, 2022: 265). Bu bağlamda transhümanizm fikrinin üç teknolojik ilerleme ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Birincisi radikal nanoteknolojinin bir türü olduğudur. İkincisi, yaşama süresinin uzatılması esasında yaşlanma ve ölüme çare bulunmasıdır. Üçüncüsü ise bilgisayar gücünün yapı değiştirmesi sonucu yapay zekâ ve ileri nanoteknoloji vasıtasıyla üst insan seviyesine erişmektir (Demir, 2018: 96). Bunların yanı sıra transhümanizm insanın farklı bir makineye ya da herhangi bir tür makineye dönüşmesini benimsemektedir. Eğer bu gerçekleşirse, sadece seçkinler arasında bile olsa, dünya tarihsel boyutlarda bir değişim olur, çünkü bu, yeni bilimin artık dünyayı yalnızca insanlara uyacak şekilde dönüştürmeyi amaçlamadığı, aksine insanları istedikleri şeye dönüştürdüğü anlamına gelmektedir (Baumann, 2010:71).

Nihayetinde transhümanizm, insanın biyolojik varlığına dönük köklü ve radikal bir dönüşümü öngören bir yaklaşımı temsil etmektedir. İnsan-sonrası bir varoluşa geçiş için gerekli dönüşümler, sadece bireyin kendine dönük düşünme biçimlerini değiştirmesiyle gerçekleşebilecek kadar basit değildir. Bu bağlamda, insan bedeninde ve beyninde derin ve kapsamlı değişikliklerin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Söz konusu olan dönüşümün esas itici gücü ise insanın teknolojik bakımdan ilerlemesidir. Bunun sebebi, transhümanizme göre insan evriminin artık teknolojik bir doğrultuda ilerlemeye başlamış olmasıdır (Sepetci ve Küngerü, 2022: 943). Süper zekâ, moleküler nanoteknoloji, yükleme veya benzer şekilde devrim niteliğinde başka bir teknoloji geliştirilirse, insanlık durumu açıkça kökten değişebilir. Bunun yakın gelecekte gerçekleşme olasılığının oldukça düşük olduğuna inanılsa bile, bu olasılıklar aşırı etkileri göz önüne alındığında ciddi bir ilgiyi hak etmektedir. Ancak transhümanizm, bu tür radikal teknolojilerin uygulanabilirliğine bağlı değildir (Bostrom, 2005: 10). Dolayısıyla transhümanizm, insanın mevcut sınırlarının aşılmasını ve insan olma hâlinin yeniden tanımlanmasını amaçlayan, çok boyutlu ve ileri teknolojilerle biçimlenen bir düşünce sistemi olarak değerlendirilebilir.

Gazetecilik ve Gazeteciliğin Dönüşümü

Klasik anlamıyla gazetecilik, bireylerin sorunlarının çözümüne katkı sunabilecek nitelikteki bilgilerin kamuoyuna iletilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte sunulan enformasyon, bilgilendirici ya da eğlendirici bir içerik taşıyabilir. Günlük dilde ise bu tür içerikler genel olarak “haber” olarak isimlendirilmektedir. Gazetecilik, haber niteliği taşıyan enformasyonun toplanması, yazılması, düzenlenmesi ve geniş kitlelere iletilmesini içeren kapsamlı bir faaliyet alanını ifade etmektedir (Tokgöz, 2013: 132). Başlangıçta küçük ölçekli bir el zanaatı niteliğinde örgütlenen gazetecilik, zamanla farklı görüşlerin ve toplumsal algıların incelendiği bir faaliyet alanına dönüşmüştür. Bu bağlamda gazetecilik, Batı Avrupa’da 17. yüzyılın başlarında çağdaş anlamda gazete olarak nitelendirilebilecek basılı kâğıt örneklerinin ortaya çıkması sonucu kurumsallaşmaya başlayan bir mesleki etkinlik olarak tanımlanabilir (Yılmaz, 2015: 11).

Temel görevi haber vermek olan medya ve daha da özelinde gazetecilik iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda bir geçiş dönemi yaşamakta ve yapısı değişmektedir. 19. yüzyılda telgraf, daktilo, fotoğraf ve klişe teknikleri gazetecilikte kullanılmaya başlanmış; 20. yüzyıla gelindiğinde ise baskı süreçlerinde bilgisayar teknolojilerinin devreye girmesi sonucu geleneksel medya araçlarının kullanım alanının genişlediği görülmüştür. Teknolojik gelişmeler, tarihsel süreç boyunca haber alma ve haber iletme pratiklerini önemli bir ölçüde etkilemiş ve dönüştürmüştür. İletişim biçimleri ile iletişim araçlarında yaşanan bu değişimler, medya sektörüne de doğrudan yansımıştır. Eskiden bir haberin iletilmesi için telefon ya da teleks başında uzun bir süre beklemek gerekirken, günümüzde haberlerin saniyeler içinde aktarılabilmesi mümkün duruma gelmiştir. Yine gelişen teknolojinin baskı ve dizgi tekniğini değiştirmesi bu yansımanın yalnızca birkaç göstergesidir (Akyazı, 2018: 19).

Bireylerin bilgi edinme ve haber alma ihtiyaçlarını karşılayan gazetecilik, dijitalleşmeden en çok etkilenen mesleklerden birisidir. Diğer meslek alanlarında olduğu gibi gazetecilik de dijital dünyaya açılmakta, değişmekte ve kendini sürekli olarak yenilemektedir. İnternetin mobil cihazlar ile uyumlu duruma getirilmesi ve bu cihazlarla her çeşit içeriği üretmenin ve dağıtmanın mümkün olması gazeteciliğe ezberleri bozarak yeni bir boyut kazandırmıştır. Geleneksel gazetelere paralel olarak biçimlenen elektronik gazeteler sayesinde sadece gazeteler değişmekle kalmamış aynı zamanda internet gazeteciliği olarak anılan yeni bir gazetecilik türü de ortaya çıkmıştır (Gezgin, 2002: 30). İnternet ortamında metin, ses ve görüntünün eşzamanlı olarak sunulabilmesi, üretilen verinin anlık olarak okuyucuya ulaşması ve hatta kullanıcıdan geri bildirim alınabilmesi, gazeteciliğin ulaştığı dönüşüm seviyesini ifade etmektedir (Maral, 2023: 43). Bu bağlamda yeni medya, geleneksel kitle iletişim sürecindeki tek yönlü iletişim modelini dönüştürerek kullanıcıyı pasif konumdan çıkaran, etkileşimli ve çok yönlü bir iletişim biçimi sunmaktadır (Demirel, 2023: 283). Bu durum, haber üretiminde kullanılan teknolojiler, yöntemsel bakımdan da çeşitli farklılıkların ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Maral, 2023: 43). Yeni iletişim teknolojilerinin iletişim araçlarına sağladığı hız, depolama kapasitesi, çeşitlilik ve veri işleme imkânlarının yanı sıra görüntü, ses ve metnin daha verimli bir şekilde bir arada kullanılabilirdiği multimedya yapısı, haber kurumlarının organizasyon yapılarında olduğu gibi haberin üretim ve sunum süreçlerinde de çeşitli değişikliklere neden olmaktadır. Bu doğrultuda gazetecilik pratikleri önemli ölçüde dönüşmektedir. Yeni iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanlar sayesinde hem haberin niteliği hem de gazetecilik mesleği genel olarak değişim ve dönüşüme uğramaktadır (Yurdigül ve Yüksel, 2012: 150). Yeni iletişim teknolojilerinin hem haberin niteliğini hem de gazetecilik mesleğinin genel işleyişini değiştiren temel bir unsur durumuna geldiği görülmektedir. Bu durum gazeteciliği yöntemsel ve kurumsal düzeyde yeniden tanımlayan bir dönüşüm sürecine dikkat çekmektedir.

Ayrıca bilgisayar ve ağ teknolojilerinin medya alanında kullanılmaya başlanması, beraberinde inanılmaz bir dönüşümü getirmiştir. Bu dönüşüm, gazetecilik uygulamalarından mesleki pratiklere, okur alışkanlıklarından kitle iletişim araçlarının kurumsal yapısına kadar pek çok unsuru etkilemiştir. Söz konusu bu gelişmeler, geleneksel medya ile yeni medya arasındaki ayrımın belirginleşmesine de zemin hazırlamıştır (Alanka vd., 2024: 296-297). Günümüz internet çağına kadar, geleneksel medyanın temel bir unsuru olarak kitlelere bilgi ileten gazetecilik, yeni medyanın ortaya çıkmasıyla birlikte geçirdiği dönüşümlere rağmen varlığını sürdürmeye devam etmektedir (Yurdigül ve Yüksel, 2012: 145). Yeni medya gazeteciliği dönemi, mesleki pratiklerde meydana gelen değişimlerin yanı sıra gazeteciliğin fiziksel boyutunda da önemli değişimlerin meydana geldiği bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte bilgiye erişim şekilleri, haber üretim yöntemleri ve haberin oluşturulduğu fiziksel ortamlar kısmen değişime uğramıştır. Fakat en belirgin değişim, üretilen haber veya medya çıktısının hedef kitleye ulaştırılmasında kullanılan araçlarda ve fiziksel mecralarda görülmektedir. Yeni gazetecilik anlayışında bilgisayarların yanı sıra mobil cihazların yaygınlaşması dikkat çekmektedir. Profesyonel gazetecilerin yanında

yurttaşların da haber üretim sürecine aktif bir şekilde katıldığı gözlemlenmektedir. Sosyal ağlar ve diğer yeni medya teknolojileri, haberleşme ortamını bilgisayarların tekelinden çıkararak sürecin pasif takipçilerini birer haber kaynağına dönüştürmüştür. Bu durum, haber üretimi ve haberin dolaşımında daha katılımcı, hızlı ve çok yönlü bir yapının meydana çıkmasına zemin hazırlamıştır (Alanka vd., 2024: 300). Bu bağlamda gazetecilik alanında internet gazeteciliğinin ortaya çıkması dijitalleşmenin ilk aşaması olarak karşımıza çıkmaktadır (Akyazı, 2018: 19). Dijitalleşme bu manada basılı yayınların internet ortamına aktarılmasına ve akıllı cihazlar vasıtasıyla kullanıcılara iletilmesine sebep olmuştur. Dijitalleşme ile içerik üretimi, sunumu ve geliştirilmesi hızlanmıştır (Maral, 2023: 43). Özellikle haber medyasının dijitalleşmesi, hem bireysel uygulamaları, hem de örgütsel ve sosyal yapılar ile alakalı haber üretme pratiklerini değiştirmektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda yeni gazetecilik türlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin katılımcı gazetecilik (participatory journalism), işbirlikçi gazetecilik (collaborative journalism) ve şebeke gazeteciliği (network journalism) gibi oluşumlar gazeteci ve okuyucu arasındaki ilişkiyi ve gazetecilikteki anlayışların ve taleplerin nasıl etkilendiğinin anlaşılması bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda haber pratiklerinin nasıl üretildiği, dağıtıldığı ve kullanıldığıyla ilgili yaşanan önemli değişim ve dönüşüme dikkat çekilmektedir (Çelik, 2018: 121-122). Bu noktada dijitalleşme ekseninde ortaya çıkan bu yapısal dönüşüm, gazetecilik mesleğinin hem işleyişini hem de toplumsal rollerini yeniden tanımlayan çok boyutlu bir süreç olarak görülmektedir.

Sonuç olarak yaşadığımız bu dijital çağda insan yaşamının her aşaması kendi içerisinde bir anlama sahiptir. Fakat bu yaşam çıktıları özel şirketler veya kamu kurumları açısından da büyük veri kaynağıdır. Bu durumda çok büyük bir veri havuzundan bilgiye erişmeyi gerektirmektedir. Özellikle verilerin analiz edilmesinde ve bunlardan tahminler çıkarılmasında devreye veri bilimi ve yapay zekâ girmektedir. Pek çok farklı alanlarda kullanılmakta olan bu teknolojiler sebebiyle gazetecilik de bu değişime ayak uydurabilmek adına yeniden konumlanmak durumunda kalmaktadır (Akköprü ve Alanka, 2024: 74-75). Dolayısıyla medya endüstrisi, yapısal verilerden ve mevcut haber kaynaklarından içerik üretmek için algoritmalar kullanmaya başlamıştır. Robot gazeteciliği olarak isimlendirilen bu yaklaşım, ilk önce hava durumu ve spor haberleri gibi veriye dayalı alanlarda otomatik olarak elde edilen bilgilerin işlenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Ekonomik bakımdan maliyetleri azaltan ve üretim sürecini hızlandıran bu robot, bu sebeple medya kuruluşlarınca giderek daha önemli ve tercih edilir bir duruma gelmiştir. Günümüzün gazeteciliği artık tek yönlü değil, etkileşimli ve çok yönlü olarak gelişmektedir. Günümüzde gazetecilik yirmi dört saat sonra elde edilen bir haberler bütünü yazıldığı sayfalar biçiminde değil, saniyeler boyunca oluşturulan, değiştirilen etkileşimli yapıları açısından eğilip bükülebilen esnek bir yapıda oluşturulmaktadır (Çelik, 2018: 122). Dolayısıyla günümüzde artık gazetecilik, geleneksel yapının aksine tek yönlü bir bilgi aktarım şekli olmaktan çıkmıştır. Etkileşimli, çok yönlü ve dinamik bir yapı hâlini almıştır. Haber üretiminin artık günlük periyotlarla güncellenebilen sabit sayfalardan oluşmadığı bunun aksine saniyeler içerisinde oluşturulup değiştirilebilen, kullanıcı geri bildirimlerine göre şekillenen ve sürekli olarak güncellenebilen bir yapıya dönüşmüştür.

Robot Gazetecilik

Yapay zekâ teknolojik gelişmeleri çağında, kitle iletişim araçları önemli değişim ve dönüşümlere uğramıştır. Robot gazeteciliğinin ortaya çıkışı, yapay zekâ alanındaki gelişmeler sayesinde ortaya çıkan önemli olgulardan biridir (Irwanto vd., 2024: 578). Robot gazeteciliği, algoritmalar tarafından oluşturulan haberleri kapsayan bir habercilik türüdür. Bu gazetecilikte veriler, özel yazılımlar vasıtasıyla işlenerek habere dönüştürülmektedir. Literatürde otomatik gazetecilik, otomize gazetecilik veya algoritmik gazetecilik gibi kavramlarla da anılan bu gazetecilik, yapay zekâ destekli sistemler üzerinden haberin otomatik olarak oluşturulmasına dayanmaktadır. Robot gazeteciliğinde programlar büyük veri kümelerini analiz etmekte, düzenlemekte ve haber formatında sunumunu yapmaktadır. Bu algoritmalar, yüksek hacimli veriyi kısa sürede seçip işleyerek tüketime hazır duruma getirebilmektedir. Böylelikle de gazetecilerin iş yükünü azaltma potansiyeline sahiptir (Öztürk Çelebi, 2024: 143). Robot gazeteciliği ayrıca, robot yazarların bilgiyi bağımsız olarak incelediği ve insanlar tarafından programlanan algoritmalarla göre haber içeriği ürettiği bir süreç olarak da tanımlanmaktadır (Kim ve Kim, 2018: 342). Bu gazetecilik, hızlı hesaplama ve veri analizi yeteneklerinden faydalanarak haber üretim sürecinde devrim oluşturma potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda, robotlar, insanların dahil olduğu geleneksel yöntemlere oranla daha verimli ve hızlı bir biçimde haberler üretebilir ve bu haberleri iletebilir (Irwanto vd., 2024: 578). Dolayısıyla bu gazetecilik, haber odalarında ve sahada yapılan habercilikten hızlı olması ve işçilik gerektirmemesi açısından avantajlıdır. İnsana ihtiyaç duymadan makineler yardımı ile üretilen haberler için belli yazılımlar gerekmektedir. Mesela

Associated Press, Wordsmith yazılımını kullanmaktadır, bu yazılım Automated Insign firması tarafından geliştirilmiştir. Algoritma binlerce haber öyküsünden alınmakta ve bir şekilde önemli olanlar kullanılmaktadır. Robot gazetecilikte çeşitli uygulamalar tarafından elde edilen haber öyküleri dikkat çekmektedir. Örneğin Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp ya da Snapper gibi değişik kanallardan paylaşılan bilgi ve haberler robot gazetecilerin verileri arasında yer almaktadır (Çelik, 2018: 122). Bu sebeple robot gazeteciliğin büyük veri havuzlarına erişebilme kapasitesi ve çeşitli dijital platformlardan edinilen içerikleri işleyebilme imkânı sunması sayesinde günümüz medya ekosisteminde gittikçe daha fazla önem kazanan bir habercilik türüne dönüştüğü görülmektedir.

Robotik gazeteciliğin yeni alanı ise iki temele dayanmaktadır: Devasa veri ambarlarından otomatik olarak yeni bilgiler çıkaran bilgisayar yazılımları ve bu içgörüler ve bilgileri insan müdahalesi olmadan otomatik olarak okunabilir hikâyelere dönüştüren algoritmalar. İşgücü maliyetlerinde büyük potansiyel tasarrufların yanı sıra, bu robot gazeteciler nadiren gerçekleri gözden geçirir, asla yorulmaz ve nesnel olarak programlandıklarında önyargısızdırlar (Latar, 2018: 29). Günümüzde, medya kuruluşları robot gazetecilik kullanmaktadır. Özellikle Associated Press, Forbes , ProPublica ve Los Angeles Times gibi önde gelen haber kuruluşlarının yanı sıra Narrative Science ve Automated Insights gibi önde gelen yazılım şirketleri de bu kuruluşlar arasındadır. Algoritmalar genellikle sayıları ve istatistikleri kullanan haberleri karakterize etmektedir. Spor özetleri, emlak piyasası analizleri, hava durumu ve kazanç ön izlemeleri gibi içerikler sunmaktadır (Montal ve Reich, 2016: 829-830). Bu bağlamda robot gazetecilik, veri odaklı haberciliğin en gelişmiş şekli olarak değerlendirilebilir. Özellikle haber üretim süreçlerinde hız, doğruluk, maliyet etkinliği gibi kriterlerde robot gazeteciliği önemli bir dönüşümü temsil etmektedir.

Amaç ve Yöntem

Bu çalışma, temelde transhümanist düşüncenin öngördüğü insan-makine bütünleşmesi perspektifinden hareketle robot gazetecilik olgusunu incelemekte; robot gazeteciliğin haber ve içerik üretimine getirdiği hız, kapsam genişliği, ekonomik verimlilik ve makineleşen insan gibi dönüşümlerinin transhümanizm ekseninde araştırılmasına dayanmaktadır. Dünyada robot gazetecilik teknolojisinin kullanıldığı Associated Press (AP) ve İsveç merkezli United Robots sistemi de bu kapsamda, amaçlı örneklem tekniği ile seçilmiştir. Associated Press ve United Robots tarafından oluşturulan haber ve içerikler, transhümanizm ekseninde nitel içerik analizi yöntemiyle ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında tercih edilen nitel içerik analizi, temalar ve örüntülerin tanımlanması ve kodlamanın sistematik olarak sınıflandırılması yoluyla metin verilerinin içeriğinin yorumlanmasına dayanmaktadır. Bu yöntem, yalnızca metinlerin yüzeysel içeriklerini değil, aynı zamanda üretildikleri bağlamı ve altında yatan anlam yapılarını da görünür kılmaktadır. Sallan Gül ve Kahya Nizam (2021: 185), nitel içerik analizinin konuşma ve metinlerin kendi bağlamlarıyla birlikte bütüncül şekilde ele alınmasına olanak tanıdığını vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda nitel içerik analizi yönteminin, robot gazetecilik olgusunun yalnızca nicel ölçümlerle değerlendirilmesinde ortaya çıkacak, kavramsal, mesleki ve ideolojik dönüşümler gibi eksikliklerin giderilmesi için tercih edildiği ifade edilebilir. Zira robot gazetecilik, yalnızca üretilen haber sayısı ya da hız artışı üzerinden değerlendirilebilecek bir olgu değil, insan emeğinin, bilişsel yetilerin ve gazetecilik pratiğinin yeniden tanımlandığı çok katmanlı bir süreci temsil etmektedir. Bu nedenle nitel içerik analizi, robot gazetecilik uygulamalarının nasıl yapıldığını, hangi üretim mantıklarıyla işlediğini ve insan-teknoloji ilişkisini hangi yönlerden dönüştürdüğünü analiz edebilmek açısından uygun bir yöntem olarak değerlendirilmiştir (Elo ve Kyngas, 2008: 108).

Araştırma kapsamında nitel içerik analizi, yönlendirilen kodlama yaklaşımı doğrultusunda uygulanmıştır. Kodlama süreci, transhümanizm literatüründe insanın fiziksel ve bilişsel sınırlarının teknoloji aracılığıyla aşılması varsayımından hareketle oluşturulmuştur. Bu çerçevede analiz, robot gazeteciliğin gazetecilik pratiğinde yarattığı dönüşümleri temsil eden dört ana kategori altında yapılandırılmıştır. Bu kategoriler “hız, kapsam genişliği, ekonomik verimlilik ve makineleşen insan” olarak belirlenmiştir. Bu kategoriler, hem literatürde öne çıkan robot gazetecilik tartışmalarını hem de transhümanist düşüncenin temel varsayımlarını birlikte değerlendirmeye olanak tanımaktadır.

Analiz sürecinde, seçilen örnekleme ait haber ve içerikler öncelikle belirlenen kategoriler doğrultusunda incelenmiştir. İncelenen metinlerde tekrar eden ifade biçimleri, üretim pratikleri ve işlevsel vurgular ortaya konarak analiz edilmiştir. Analiz, içeriklerin sayısal sıklığını ölçmekten ziyade, robot gazetecilik uygulamalarının

gazetecilik mesleğini nasıl yeniden yapılandırdığını ve insan-makine bütünleşmesini hangi pratikler üzerinden görünür kıldığını yorumlayıcı bir düzlemde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, analizin yalnızca betimsel düzeyle sınırlı kalmasını engelleyerek, araştırma konusunun “hız, kapsam ve ekonomi” gibi farklı boyutlarıyla da uyum ve anlam kazanmasını sağlamaktadır (Braun & Clarke, 2006: 79-84). Böylece ortaya konan sonuçlar, verinin araştırma soruları ve kuramsal çerçevesiyle doğrusal olarak ortaya konmuştur.

Evren ve Örneklem

Robot gazetecilik teknolojileri aracılığıyla üretilmiş haber ve içerikler, bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma, bu teknolojilerin gazetecilik mesleği üzerindeki etkilerini transhümanizm bağlamında değerlendirmeyi amaçladığından, inceleme yalnızca küresel ölçekte etkili ve yaygın kullanılan örnekler üzerinden yürütülmüştür. Bu kapsamda Associated Press (AP) ve İsveç merkezli United Robots, amaçlı örnekleme tekniğiyle seçilerek, bu sistemlere ait robot gazetecilik içerikleri çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu iki örneğin seçilmesinde, robot gazetecilik teknolojisinin dünyadaki önemli ve kurumsallaşmış temsilcileri olmaları etkili olmuştur. Zira her iki örnek de otomatik haber üretimini uzun süredir aktif biçimde kullanmaktadır. Bununla beraber gazetecilik mesleğinde yaşanan dönüşümleri hem yerel hem de küresel ölçeklerde somut biçimde incelemeye olanak tanımaları, çalışma kapsamına dâhil edilmelerinde ayrıca etkili olmuştur.

Araştırma kapsamında, AP’nin 2014 yılı sonrasında otomatik haber üretim sistemleri aracılığıyla oluşturduğu veri temelli içerikler ile United Robots’un yerel medya kuruluşları için ürettiği otomatik haberler inceleme kapsamına alınmıştır. Analize dâhil edilen içerikler, finansal raporlar, spor karşılaşmaları, hava durumu, trafik ve yerel rutin olaylar gibi yüksek oranda veri temelli ve otomasyona uygun haber türleri ile sınırlandırılmıştır. Bu içerik türleri, robot gazeteciliğin üretim mantığını ve insan-makine bütünleşmesini açıkça ortaya koymalarından dolayı tercih edilmiştir.

Bu çalışma, belirli bir zaman aralığında üretilen tüm haberlerin nicel olarak taranmasından ziyade; robot gazetecilik uygulamalarının işleyiş biçiminin, üretim mantığının ve gazetecilik mesleğinde yarattığı dönüşümlerin ortaya koyması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda temsil gücü yüksek örneklerin, derinlemesine ve tematik olarak analiz edilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda örneklemin nicel ve istatistiksel genellemeden ziyade, kavramsal ve açıklayıcı bir temsil ortaya konduğu ifade edilebilir.

Bulgular

Bu bölümde elde edilen bulgular, nitel içerik analizi kapsamında belirlenen hız, kapsam genişliği, ekonomiklik ve makineleşen insan olmak üzere toplam dört ana kategori doğrultusunda sunulmaktadır. Analiz sürecinde, örnekleme dâhil edilen haber ve içerikler öncelikle bu kategoriler çerçevesinde incelenmiştir. Metinler tekrar eden ifade biçimleri, üretim pratikleri ve işlevsel vurgular dolayımında kodlanmıştır. Elde edilen kodlar ise araştırmanın kuramsal çerçevesi doğrultusunda tematik yapılar altında yorumlanarak robot gazetecilik uygulamalarının gazetecilik pratiğinde yarattığı dönüşümlerin görünür kılınması sağlanmıştır.

Associated Press (Ap) Örnekleme

Associated Press (AP), 1846 yılında kurulmuş, merkezi New York’ta bulunan ve küresel ölçekte faaliyet gösteren uluslararası bir haber ajansıdır. Kurum, 2014 yılından itibaren otomatik haber üretim sistemlerini aktif biçimde kullanarak robot gazetecilik uygulamalarını kurumsal yapısına entegre etmiştir. AP örnekleme, robot gazeteciliğin küresel ölçekte ve yüksek hacimli üretim bağlamında nasıl işlediğini analiz etmeye olanak tanımaktadır (www.ap.org/about/?utm_).

Hız

Hız kategorisinde analiz, otomatik üretim, anlık güncelleme ve insan zamanının aşılması gibi tekrar eden vurgular üzerinden yapılmıştır. Associated Press’in 2014’ten itibaren otomatik haber yazım sistemlerini kullanmaya başlaması, gazeteciliğin hız anlayışında köklü bir dönüşüm oluşturmıştır. İncelenen içeriklerde, özellikle finansal raporlar, şirket bilançoları ve spor sonuçlarına ilişkin haberlerin kısa süre içinde üretilip yayımlandığı anlaşılmıştır. Bu durum, haber üretim sürecinin insan sınırlarının ötesine geçerek, bağımsız bir mevcudiyet kazandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca bu durum haber üretiminde insanın fiziksel ve bilişsel sınırlarını aşan bir hız standardı doğurmuştur.

AP'nin sistemlerinin saniyeler içinde binlerce veriyi analiz ederek metne dönüştürdüğü, böylece “anında haber” çağını gerçeğe dönüştürdüğü görülmüştür. Analiz edilen metinlerde hız, yalnızca teknik bir avantaj olarak kalmamıştır. İnsana bağımlı haber üretim, denetim ve anlatı yapısı, robotik üretimle ritim kazanmış ve algoritmik işlem hızıyla geleneksel gazeteciliğin ötesine geçmiştir. Geleneksel gazetecilik ile robot gazetecilik arasındaki ayrım bu bağlamda daha görünür hâle gelmiştir. Geleneksel modelde haber, muhabirin gözleme dayalı yorumlama kapasitesi, olay örgüsünü kurma becerisi, kaynaklarla kurduğu ilişki ve editoryal değerlendirmeler üzerinden şekillenir. Süreç çoğu zaman doğrulama adımları, kaynak çeşitlendirme ve anlatı kurgusu gibi insan yetkinliklerine bağlıdır. Buna karşılık robot gazetecilikte üretim mantığı, veri akışının doğruluğu, algoritmanın yapısal kuralları ve otomasyonun işlem hızı üzerine kuruludur. Dolayısıyla haberin ortaya çıkışı, insani sezgiden çok otomatikleştirilmiş mantıksal operasyonlara dayanır. Üretim süreci zamansal kısıtlamalardan büyük ölçüde bağımsızlaşır. Haber üretim ve yayımındaki bu dönüşümün, transhümanist düşüncenin, insanın bilişsel sınırlarının teknoloji ile aşılmasının gazetecilik pratikleri açısından somut bir yansıması olduğu tespit edilmiştir. Haberin üretiminde insanın zamanla yarışını ortadan kaldıran bu hızın, artık insan merkezli değil, algoritmik bir ritim üzerine kurulu olduğu görülmüştür.

Kapsam Genişliği

Kapsam genişliği kategorisinde analiz, eşzamanlı yapılan veri analizi, coğrafi yayılım ve çoklu şekilde konu işleme biçiminde yapılandırılmıştır. AP'nin haber üretim altyapısında 2014 sonrasında benimsenen yapay zekâ temelli otomasyon sistemleri, kuruluşun coğrafi ve tematik kapsamını belirgin olarak genişletmiştir. Analiz edilen AP içeriklerinde ekonomi, siyaset, spor ve teknoloji gibi farklı alanlara ilişkin güncel veriler, eşzamanlı olarak işlenip haber metnine dönüştürülebildiği görülmüştür. Böylece insan muhabirlerin uzmanlık ve erişim sınırlarının ötesine geçen bir üretim hacmi ortaya çıkmaktadır. Analiz sonuçlarına göre, robot gazetecilik geleneksel gazeteciliğin iş bölümünü ve uzmanlaşma mantığını dönüştürmüştür. Nitekim geleneksel gazetecilik pratiğinde her muhabirin belirli bir uzmanlık alanına yönelmesi beklenirken, robot gazetecilik sistemleri herhangi bir tematik sınırlılığa bağlı olmadan çok farklı konu başlığını aynı anda işleyebilme kapasitesine sahiptir. Bu yönüyle otomasyon, insan merkezli haber üretimindeki işbölümü ve uzmanlaşma yapısını fiilen dönüştürmüştür. Transhümanist perspektiften bakıldığında bu durumun, insan bilişinin doğal sınırlarını aşma yönündeki bir tür teknolojik genişleme hareketi olduğu tespit edilmiştir. Sistem, insan zihninin sınırlı algı kapasitesinin ötesine geçerek devasa veri setlerini tarayabilmektedir. Fakat bu hız ve hacim artışı, anlamın bağlamsal ve yorumsal inceliklerinin geri planda kalmasına yol açmaktadır. Böylece gazetecilik pratiğinin, insan temelli yorumlama yetisiyle makine merkezli veri işleme mantığı arasında yeni bir denge kurmak zorunda kalan melez bir yapıya doğru evrildiği görülmüştür.

Ekonomiklik

Ekonomiklik kategorisinde analiz, maliyetin düşüşü, verimliliğin artışı ve emek için yoğunluğun azalması kodları şeklinde yapılmıştır. AP'nin özellikle otomatik haber üretim sistemlerine yönelmesi, kurumun örgütsel yapısında dikkate değer bir ekonomik dönüşüm yapmıştır. İncelenen haber ve içeriklerde haber üretimine dair operasyonel maliyetlerin belirgin biçimde düştüğü, bir haberin oluşturulması için gereken sürenin önemli ölçüde kısaldığı tespit edilmiştir. İnsan emeğine duyulan ihtiyaçtaki azalma yalnızca finansal yükü hafifletmekle kalmamış, aynı zamanda dijitalleşmenin emek süreçlerini nasıl dönüştürdüğüne ilişkin tartışmaları da yeniden gündeme taşımıştır. Otomatik sistemler, aynı insan kaynağıyla çok daha yüksek hacimde haber üretmeyi mümkün kılarak sermaye verimliliğini artırmakta ve kurumsal sürdürülebilirliği güçlendirmektedir. Bu dönüşümün, geleneksel gazetecilik ile robot gazetecilik arasındaki temel ayrımı ekonomik düzlemde daha görünür hâle getirdiği görülmüştür. Geleneksel modelde üretim kapasitesi muhabirin fiziksel temposu, çalışma süresi ve uzmanlık alanıyla sınırlıyken; robot gazetecilikte bu sınırlar büyük ölçüde ortadan kalkmakta, üretim hızı ve haber sayısı algoritmik işlem gücü tarafından belirlenmektedir. Böylece haberin ekonomik mantığı, insan merkezli bir emek-soyutlama ilişkisinden veri odaklı otomasyon süreçlerine doğru kaymaktadır. Transhümanist düşünce açısından bakıldığında bu gelişmenin, insan üretkenliğinin makine destekli biçimde genişletilmesi fikriyle örtüştüğü görülmüştür. Otomasyonun, insanın bilişsel ve fiziksel kapasitesini aşan bir üretim gücü sağlayarak verimliliği katladığı görülmüştür. Fakat bu durumun, insanın üretim sürecindeki konumunu da tartışmalı hâle getirdiği tespit edilmiştir. Gazetecinin bilgi üretimindeki rolü, giderek yorumlama, etik değerlendirme ve bağlamsal analiz gibi

alanlara sıkışırken, makine, üretimin niceliksel boyutunda belirleyici bir aktör hâline gelmiştir. Bu nitel değişim, gazeteciliğin emek yapısını yeniden tanımlayan derin bir dönüşüme işaret etmektedir.

Makineleşen İnsan

Makineleşen insan kategorisinde analiz, denetleyici roller, teknik olan yetkinliklerin artışı ve hibrit bir mesleki konum kodlarında yapılmıştır. AP örneğinde meydana gelen önemli değişimlerden birisi de insan gazetecinin çalışma uygulamalarının giderek makineleşmesidir. İncelenen içeriklerde, insan gazetecinin haberleri direkt olarak üretmesinden ziyade algoritmik sistemlerin çalışmasını kontrol eden bir aktöre dönüştüğü tespit edilmiştir. Özellikle geleneksel habercilikte muhabirin temel yetkinlikleri gözlem, yorumlama, anlatı kurma ve haber dilini biçimlendirme üzerine kuruluydu. Otomasyon sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte gazeteciler artık veri okuryazarlığı, algoritmik şablon tasarlama ve yapay zekâ denetimi gibi teknik niteliklere sahip olmak zorunda kalmıştır. Bu durumun, mesleğin tarihsel olarak insan deneyimine dayanan duygusal ve sezgisel yönlerini geri plana ittiği, gazeteciliği daha mekanik ve prosedürel bir işleyişe doğru taşıdığı görülmüştür. Geleneksel gazetecilik ile robot gazetecilik arasındaki fark burada özellikle belirginleşir: İnsan gazeteci artık haberin doğrudan üreticisi değildir. İşlevi büyük ölçüde algoritmaların ürettiği içeriği gözetmek, düzeltmek ve sistemsel işleyişi sürdürmekle sınırlanmıştır. Böylece gazeteci, üretim zincirinde yorumlayıcı bir özne olmaktan çıkarak dijital sürecin teknik sürdürücüleri arasına katılmıştır. Transhümanist düşünce bağlamında bu dönüşüm, insanın teknolojiyle bütünleşme eğiliminin mesleki pratiklerde görünür hâle geldiğini göstermektedir. Ancak bu bütünleşmenin potansiyel sakıncası, gazeteciyi “makine gibi düşünen”, yani veriye, işleme hızına ve teknik yeterliliğe odaklanan bir varlık biçimine dönüştürme riskidir. Böyle bir dönüşüm sonucunda ortaya çıkan figür, ne tamamen insan ne de tamamen dijitaldir. Daha çok sistemin işleyişini garanti altına alan yarı-insan, yarı-makine bir ara aktör niteliği taşır. Bu yapısal değişim, gazeteciliğin hem ontolojik hem etik temellerinin yeniden tartışılmasını kaçınılmaz hâle getirmiştir.

United Robots (İsveç) Örnekleme

United Robots, İsveç merkezli ve otomatik/robot gazetecilik (automated journalism) alanında faaliyet gösteren bir teknoloji şirkettir. Spor, emlak satışları, trafik ve hava durumu gibi rutin konularda veri odaklı içerik üretmektedir. Bu durum robot gazeteciliğin mikro düzeyde işleyişini analiz etmeye imkân tanımaktadır.

Hız

Hız kategorisinde analiz, otomatik üretim, anlık güncelleme ve insan zamanının aşılması gibi tekrar eden vurgular üzerinden yapılmıştır. İsveç merkezli United Robots platformu, otomatik içerik üretim teknolojilerini özellikle yerel medyaya uyarlayarak haber üretimindeki hız kavrayışını köklü biçimde dönüştürmüştür. Analiz edilen haber ve içeriklerde, olayların gerçekleştiği anda haber metinlerinin otomatik bir şekilde üretildiği ve yerel medyaya entegre edildiği tespit edilmiştir. Özellikle futbol karşılaşmaları, trafik olayları, meteorolojik değişiklikler gibi yüksek oranda veri temelli alanlarda, olayların gerçekleştiği anda birkaç saniye içerisinde haber metni üretilebildiği ve yerel medyanın anlık bilgi akışına entegre olabildiği görülmüştür. Bu durumun, yerel gazeteciliğin güncellik kapasitesini artırdığı ve okur kitlesinin kısa süreli bilgi talebine hızlı bir yanıt oluşturmaya imkan tanıdığı görülmüştür. Geleneksel gazetecilikte olayın anlamlandırılması, sahadan bilgi toplama, tanıklıkların değerlendirilmesi ve bağlamsal analiz gibi süreçler doğal bir yavaşlık içermekteydi. United Robots'un otomasyon odaklı yapısı bu yorumlayıcı aşamaları üretim hattından büyük ölçüde çıkarmıştır. Böylece haber metni, muhabirin sezgisine, deneyimine veya değerlendirme süreçlerine değil, algoritmaların veri işleme hızına dayalı bir ritim üzerinden şekillendiği tespit edilmiştir. Transhümanist bağlamından bakıldığında bu aşırı hız, insanın zamana hükmetme ve bilişsel sınırlarını genişletme arzusunun teknolojik bir ifadesi niteliğindedir. Sistem, bilginin dolaşımını insan zihninin tepki süresinden daha hızlı bir düzeye taşıyarak yeni bir medya işleyişi oluşturmuştur. Dolayısıyla gazeteciliğin üretim mantığında insan-odaklı bilişsel süreçlerle makine-temelli hesaplama gücü arasındaki mesafenin giderek açıldığı ve haber üretiminin çerçevesinin yeniden tanımlandığı tespit edilmiştir.

Kapsam Genişliği

Kapsam genişliği kategorisinde analiz, eşzamanlı yapılan veri analizi, coğrafi yayılım ve çoklu şekilde konu işleme biçiminde yapılandırılmıştır. United Robots’un yerel habercilikte öne çıkan özelliklerinden birisi de çoğu zaman gazetecilerin erişemediği veya editoryal öncelikler nedeniyle görünmez kalan mikro ölçekli gelişmeleri haberleştirme kapasitesidir. Küçük yerleşim birimlerindeki trafik olayları, düşük liglerdeki spor karşılaşmaları ya da belediye düzeyindeki rutin faaliyetler, algoritmalar aracılığıyla düzenli olarak izlenmekte ve otomatik biçimde metne dönüştürülmektedir. Bu sürecin haber coğrafyasının daha geniş bir alanı kapsamasına olanak tanıyarak yerel medya ekosisteminde belirli ölçüde bir kapsayıcılık ve dolaşım eşitliği oluşturduğu tespit edilmiştir. Özellikle geleneksel gazetecilikte bu tür mikro olayların görünürlük kazanması, muhabirin ilgisine, mekânsal erişimine ve editoryal süzgeçlerden geçmesine bağlıydı. Robot gazetecilikte ise haberin varlığı, temel olarak veri akışının varlığına dayanmaktadır. Böylelikle insan muhabirin tercihlerinin yerine algoritmik tarama mantığının belirleyici olduğu görülmüştür. Bu durum, çeşitliliği artırsa da haberi derinleştirmekten çok, verinin olabildiğince geniş bir yüzeye yayılması sonucunu doğurmuştur. Dolayısıyla nitelik yerine nicelik merkezli bu üretim tarzı, yerel haberciliğin anlam dokusunu daha mekanik bir yapı içerisinde yeniden kurmaktadır. Transhümanist bağlamda değerlendirildiğinde ise bu yaklaşım, insanın sınırlı bilişsel erişimini aşma ve “her şeyi bilme” arzusunun dijital bir yansıması olarak görülebilir. Burada belirleyici olan, bilginin sadece toplanması değil, üretim sürecinin de makineler tarafından üstlenilmesidir. United Robots’un algoritmaları, haber evrenini genişletirken insan gazetecinin bağlamsallaştırıcı rolünü gölgede bırakmaktadır. Böylece bilginin anlam yönü giderek yüzeyselleşen bir üretim hattına dönüşmektedir. Bu durum, gazetecilikte insan merkezli yorumlamayla makine temelli veri çoğaltma arasındaki ayrımın daha fazla keskinleştiğini gözler önüne sermektedir.

Ekonomiklik

Ekonomiklik kategorisinde analiz, maliyetin düşüşü, verimliliğin artışı ve emek için yoğunluğun azalması kodları şeklinde yapılmıştır. United Robots’un yerel medya alanında oluşturduğu en belirgin etkilerden birisi de düşük maliyetle büyük ölçekli haber üretimine olanak tanımış olmasıdır. İncelenen haber ve içerikler, otomasyonun özellikle insan kaynağı sınırlı olan küçük ve orta ölçekli medya kuruluşlarına ekonomik sürdürülebilirlik imkanı sağladığını gözler önüne sermiştir. Söz konusu otomasyonun günlük üretim kapasitesini katlayarak binlerce haberin aynı anda dolaşıma girmesini sağladığı tespit edilmiştir. Bu üretim mantığının, dijital çağın öne çıkardığı “verimlilik kültürü” ile uyumlu olduğu görülmüştür. Çünkü ekonomik sürdürülebilirlik doğrudan işlem hızı, düşük maliyet ve yüksek hacimle ilişkilendirilmektedir. Geleneksel gazetecilikte haber üretiminin sınırlarını muhabirin zaman, uzmanlık ve fiziksel erişim kapasitesi belirlemekteydi. Robot gazetecilikte bu sınırların algoritmaların işlem gücüne devredildiği görülmüştür. Böylece insan gazetecinin üretim zincirindeki konumunun yapısal olarak değiştiği tespit edilmiştir. Algoritmaların rutin ve veri yoğun alanlarda üretimi üstlendiği, gazetecinin rolünün ise daha çok denetim, yorumlama ve içerik doğrulama gibi aşamalara kaydığı görülmüştür. Transhümanist bağlamda bu dönüşüm, teknolojinin insan emeğini aşarak ekonomik organizasyonu yeniden yapılandırmasının bir örneği olarak değerlendirilebilir. United Robots’un işleyişinde amaç insanı tamamen ikame etmekten çok, üretim sürecini makine mantığıyla en uygun hâle getirmektir. Böylece insan gazetecinin konumunun, üretimin ana taşıyıcısı olmaktan çıkarak sistemin işlevselliğini artıran tamamlayıcı bir role dönüştüğü görülmüştür. Sonuç olarak, yerel medyada görülen bu ekonomik devrim, insan merkezli gazetecilik ile algoritmik üretim arasındaki güç dengesinin yeniden kurulduğunu göstermektedir.

Makineleşen İnsan

Makineleşen insan kategorisinde analiz, denetleyici roller, teknik olan yetkinliklerin artışı ve hibrit bir mesleki konum kodlarında yapılmıştır. United Robots örneği, gazetecilik mesleğinde rol dağılımının önemli ölçüde değiştiği yeni bir aşamayı gözler önüne sermiştir. Sistemin, haberin ilk üretim aşamasını tamamen otomatikleştirmesine rağmen insan gazetecileri süreçten dışlamadığı, bunun aksine onları veri doğrulayıcı, içerik denetçisi ve sistem gözetmeni konumuna taşıdığı görülmüştür. Böylelikle gazetecinin, haberin doğrudan üreticisi olmaktan çıkarak algoritmaların güvenilirliğini, etik sınırlarını ve bağlamsal tutarlılığını izleyen bir tür ara bağlayıcı rolüne dönüştüğü görülmüştür. Bu yeni konumlanmanın, geleneksel gazeteciliğin merkezinde yer alan insan deneyimi, sezgi ve yorumlama gibi niteliklerin giderek zayıflamasına neden olduğu, fakat üretim sürecini de insan-makine etkileşimi üzerinde yükselen hibrit bir yapıya dönüştürdüğü tespit edilmiştir. İnsan gazeteci, bu

hibrit yapı içerisinde artık sadece içerik aktörü değil, aynı zamanda dijital işleyişi düzenleyen bir denetim mekanizması olmuştur. Transhümanist kuramın “insan-makine bütünleşmesi” fikrinin bu bağlamda somutlaştığı ölçüde anlam kazandığı görülmüştür. Gazeteci, algoritmik üretim zincirinin temeline yerleşme bile onun sürekliliğini sağlayan, teknik ve etik dengeleri gözetken bir ara yüz hâline gelmiştir. Bu dönüşümün, gazeteciliğin insana özgü duygusal, sezgisel ve yorumsal boyutlarını geri plana ittiği: haber üretiminin giderek daha mekanik ve veri merkezli bir bilinçle yürütülmesine olanak tanıdığı görülmüştür. Ortaya çıkan tablo, gazetecinin rollerinin küçülmesinden çok, tür değiştirmesiyle ilgilidir. Dolayısıyla gazetecinin, üretimin öznesi olmaktan çıkarak dijital sistemlerin sürdürülebilirliğini garanti eden yarı-dijital bir aktöre dönüştüğü tespit edilmiştir.

Sonuç

Bu çalışma, transhümanist düşüncenin öngördüğü insan-makine bütünleşmesi perspektifinden hareketle robot gazetecilik olgusunu inceleyerek, robot gazeteciliğin haber ve içerik üretimine getirdiği hız, kapsam genişliği, ekonomik verimlilik ve makineleşen insan gibi dönüşümlerinin transhümanizm ekseninde araştırılmasını amaçlamış ve insan-teknoloji bütünleşmesinin gazetecilik mesleği bakımından taşıdığı önemi ortaya koymuştur. Çalışmada analiz edilen Associated Press ve United Robots örnekleri, robot gazeteciliğin yalnızca teknolojik bir yenilik değil, aynı zamanda transhümanist bir dönüşüm pratiği olduğunu açıkça göstermektedir. Her iki sistem de insanın üretim hızını, bilişsel kapasitesini ve ekonomik etkinliğini aşarak yeni bir medya düzeni inşa etmektedir. Ancak bu süreçte insanın sezgisel, etik ve duygusal varlığı giderek arka plana itilmekte; gazetecilik “post-insan” bir forma evrilmektedir.

Yapılan analizler sonucunda transhümanizm perspektifi teknolojiyi insan bedeni ve aklının bir uzantısı ya da tamamlayıcısı olarak konumladığı görülmüştür. Robot gazetecilik ise bu düşüncenin uygulama karşılıklarından biri durumuna gelmektedir. İnsan gazetecilerin hız, veri analizleri ve seri üretim gerektiren iş yüklerini hafifleten yapay zekâ algoritmalarının haber ve içerik üretimlerinde verimliliği artırdığı tespit edilmiştir. Associated Press ve United Robots’un sistemlerinin saniyeler içinde binlerce veriyi analiz ederek metne dönüştürdüğü, böylece “anında haber” çağını gerçeğe dönüştürdüğü görülmüştür. Analiz edilen içerik ve metinlerde hızın, yalnızca teknik bir avantaj olarak kalmadığı; insana bağımlı haber üretim, denetim ve anlatı yapısının robotik üretimle ritim kazandığı ve algoritmik işlem hızıyla geleneksel gazeteciliğin ötesine geçtiği görülmüştür. Haber üretim ve yayımındaki bu dönüşümün, transhümanist düşüncenin, insanın bilişsel sınırlarının teknoloji ile aşılmasının gazetecilik pratikleri açısından somut bir yansıması olduğu tespit edilmiştir. Bu durum teknolojinin mesleki süreçlerdeki rollerinin sadece ikame edici değil aynı zamanda dönüştürücü olarak mesleği kimliği yeniden tanımladığını gözler önüne sermektedir.

Araştırmanın bulgularına göre, otomasyon sistemlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte gazeteciler artık veri okuryazarlığı, algoritmik şablon tasarlama ve yapay zekâ denetimi gibi teknik niteliklere sahip olmak zorunda kalmıştır. Bu durumun, mesleğin tarihsel olarak insan deneyimine dayanan duygusal ve sezgisel yönlerini geri plana ittiği, gazeteciliği daha mekanik ve prosedürel bir işleyişe doğru taşıdığı görülmüştür. Bu durum, geleneksel gazetecilik ile robot gazeteciliğin arasındaki farkın daha belirginleştiğini göstermektedir. Çünkü buna göre insan gazeteci artık haberin doğrudan üreticisi değildir. İnsan gazetecinin işlevi, büyük ölçüde algoritmaların ürettiği içeriği gözetmek, düzeltmek ve sistemsal işleyişi sürdürmekle sınırlanmıştır. Böylece gazeteci, üretim zincirinde yorumlayıcı bir özne olmaktan çıkarak dijital sürecin teknik sürdürücüleri arasına katılmıştır. Transhümanist düşünce bağlamında bu dönüşüm, insanın teknolojiyle bütünleşme eğiliminin mesleki pratiklerde görünür hâle geldiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, robot gazeteciliğin transhümanizmin öngördüğü insan-teknoloji bütünleşmesinin somut bir yansıması olduğu değerlendirilebilir. Özellikle bu bütünleşmenin insanın üretim aşamasındaki kapasitesinin teknolojik araçlarla genişletilerek dönüştürüldüğü ve bu bağlamda gazetecilik mesleğinin de işlevinin, sınırlarının ve sorumluluklarının yeniden tanımlanması gerektiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda robot gazeteciliğin, sadece teknolojik bir yenilik olmadığı bunun yanı sıra, insanın değişen ve dönüşen dünyadaki konumunu belirten kuramsal ve pratik bir alan olduğu tespit edilmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı/ Declaration of Conflicting Interests

Yazar, bu makalenin araştırma, yazarlık ve/veya yayın süreci ile ilgili herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Mali Destek/ Funding

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazılması ve/veya yayınlanması için herhangi bir mali destek almamıştır. The author(s) did not receive any financial support for the research, writing, and/or publication of this article.

Yayın Etiği Beyanı/ Statements of Publication Ethics

Çalışmada etik dışı bir husus bulunmadığını, araştırma ve yayın etiğine özenle uyulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkı Oranı/ Researchers' Contribution Rate

Çalışma, tek araştırmacı tarafından yürütülmüş ve raporlanmıştır.

Etik Kurul İzni/ Ethics Committee Approval Information

Bu çalışmanın etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalardan olduğunu sorumlu yazar olarak beyan ederim.

Kaynakça

- Açıkalin Avcı, E. (2022). Himmet Hülür & Cem Yaşın. Yeni medya, toplum ve iletişim biliminin dönüşümü. *Yeni Medya*, (12), 423-426.
- Akköprü, B. & Alanka, Ö. (2024). Yeni medyanın yeni gazetecilik türleri. (Ö. Alanka, Ed.). *İletişim ve Medya Araştırmaları 2* içinde (ss. 71-121). Efe Akademi Yayınları.
- Akyazı, A. (2018). Gazetecilikte dijitalleşme ve haber üretimine yansımaları: Robot gazeteciler. (O. Uçak, Ed.). *Dijital Medya ve Gazetecilik* içinde (ss.15-30). Eğitim Yayınevi.
- Alanka, Ö., Çimen, Ü. & Akköprü, B. (2024). Yeni medya ile ortaya çıkan gazetecilik türlerinin yerel medya haber üretim süreçleri üzerine etkileri: Van ili örneği, *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 8(2), 293-324.
- Baumann, F. (2010). Humanism and Transhumanism. *The New Atlantis*, 29, 68–84. <http://www.jstor.org/stable/43152560>
- Bostrom, N. (2005). A history of transhumanist thought. *Journal of Evolution and Technology*, 14(1), 1-25.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Çelik, H. (2018). “Bak geç gazeteciliği” ve ötesi. K. Duman (Ed.). *İnternet Haberciliği: Kuram, Uygulama ve Eleştiri* içinde (ss. 119-129). Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Demir, A. (2018). Ölümsüzlük ve yapay zekâ bağlamında trans-hümanizm. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 9(31), 95-104. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2018.1.006.x>
- Demirel, G. (2021). *Tüketim kültürü, yeni medya ve fotoğraf: Bağlam ve kullanım*. Akademisyen Yayınları.
- Demirel, G. (2023). Politika haberlerinin yeni medya aracılığıyla post-truth bağlamında analizi. (M. Karanfiloğlu ve G. Demirel, Ed.). *Yeni Medyanın Toplumsal Yansımaları* içinde (ss. 279-310). Kriter Yayınları.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Farman, A. (2022). Transhumanism. In *The Open Encyclopedia of Anthropology*, edited by Felix Stein. Facsimile of the first edition in *The Cambridge Encyclopedia of Anthropology*. <http://doi.org/10.29164/22transhumanism>
- Gacar, H. A. (2024). Hümanizm, post-hümanizm ve trans-hümanizm’in sinemada temsili: I, robot filmi örneği. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi* (24), 81-104.
- Gezgin, S (2002) Geleneksel Basın ve İnternet Gazeteciliği, (Serhan Yedig ve Haşim Akman, Der.), *İnternet Çağında Gazetecilik* içinde (ss. 30–37). Metis Yayınları.
- Huberman, J. (2018). Immortality transformed: Mind cloning, transhumanism and the quest for digital immortality. *Mortality*, 23(1), 50–64. <https://doi.org/10.1080/13576275.2017.1304366>

- Irwanto, I., Latuheru, R. D., Hafied, H., Surjadmodjo, D., & Munzier, D. Z. (2024). The evolution of mass media: The significance and influence of automated journalism in the era of artificial intelligence. In World conference on governance and social sciences (pp. 577–585). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-38476-236-1_61
- Kim, D., & Kim, S. (2018). Newspaper journalists' attitudes towards robot journalism. *Telematics and Informatics*, 35(2), 340-357.
- Latar, N. L. (2018). Robot journalism. In *Robot Journalism: Can Human Journalism Survive?* (pp. 29-40). World Scientific Publishing. <https://doi.org/10.1142/10913>
- Lipowicz, M. (2023). Beyond transhumanism: A Nietzschean critique of the cultural implications of the technoprogressive agenda. *International Journal of Philosophical Studies*, 31(4), 522–546. <https://doi.org/10.1080/09672559.2023.2287640>
- Maral, T. (2023). Dijital gazeteciliğin dönüşümü ve haberin oyunlaştırılması. *Yeni Medya* (14), 39-55. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1264458>
- Montal, T., & Reich, Z. (2016). I, robot. you, journalist. Who is the author? Authorship, bylines and full disclosure in automated journalism. *Digital Journalism*, 5(7), 829–849. <https://doi.org/10.1080/21670811.2016.120908>
- Moravčiková, E., Jakubovská, V., & Jakubovská, K. (2024). Man vs. Technology (Forms and transformations of virtualisation of everyday life in the era of transhumanism). *Communication Today*, 15(2), 4-15. <https://doi.org/10.34135/communicationtoday.2024.Vol.15.No.2.1>
- Öztürk Çelebi, G. (2024). Robotlar çağında gazetecilik, *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 10 (2), 138-152.
- Şahin, M. (2024). Akışkan modernite ve transhümanizm: İnsanlığın yeni sınırlarını keşfetmek. *Journal of Social Perspective Studies*, 1(1), 3-13.
- Sallan Gül, S., & Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 181-198. <https://doi.org/10.30794/kausbed.803182>
- Sepetci, T., & Küngerü, A. (2022). Dijital Oyunlarda transhümanizm anlatısı: Cyberpunk 2077 Örneği. *TRT Akademi*, 7(16), 938-969. <https://doi.org/10.37679/trta.1142986>
- Tofangchi, S., Shokrkah, Y., Khaniki, H., & Soltanifar, M. (2022). The body as a new media or transhumanism in the age of artificial intelligence. *Journal of Philosophical Investigations*, 16(40), 226.
- Tokgöz, O. (2013). *Temel gazetecilik*, İmge Yayınları.
- Yarım, E. (2024). *Bilim-kurgu sinemasında posthümanizm* [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yetkiner, B., & Özdemir, N. (2022). Sinemada transhümanizm ve yapay zekâ. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 13(51), 262-286. <https://doi.org/10.5824/ajite.2022.04.003.x>
- Yılmaz, Y. (2015). *Medya kuramları siyasal sistemler ve tarihi değişimler ışığında: Türkiye’de gazetecilik mesleği*, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yurdigül, Y., & Yüksel, H. (2012). Gazeteciliğin dönüşümü: Yeni medyaya entegrasyon sürecinde değişen habercilik pratikleri. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (18), 140-161. www.ap.org/about/?utm_ (Erişim Tarihi: 02.01.2026)

EXTENDED SUMMARY

As an original characteristic of the human species, the desire to acquire new abilities and transcend existing limits has always existed as an instinctive characteristic. Throughout history, people have aimed to expand their existential boundaries and discover new possibilities, both in social and geographical areas and in terms of mental capacity. For example, throughout history, people have traveled to make discoveries, conquer new lands, and seek knowledge and wisdom. Likewise, advances in science and technology have supported people's desire to acquire new abilities. For example, advances in medicine have increased people's ability to maintain and improve their health. New technologies and digital tools have enabled people to expand their mental boundaries by improving their access to information and communication skills (Şahin, 2024: 8).

The transformation of mass communication tools, which are deeply integrated into social, political and economic life, with new media technologies is examined from theoretical and methodological perspectives along with the historical development of communication science. Placing technological advances at the basis of social transformation in the information society age, Marshall McLuhan argues that modern society will be shaped by equally advanced media technologies. Hüllür and Yaşin, on the other hand, state that new communication technologies, which affect individuals' emotions and ways of thinking, have become extensions of humans. At this point, it is stated that through the concept of transhumanism, which is an extension of the media ecology perspective, people establish symbiotic relationships with technology and as a result of this situation, their thinking models are also reshaped (Açıkalın Avcı, 2022: 423).

The rapid development of digital technologies in the global context not only changes communication practices but also significantly alters and transforms people's connection with the world, social structures and professional roles. This change positions technology as a force that permeates every aspect of people's lives. Indeed, rapid advancements in the field of information technology, such as the internet, computers, and mobile technologies, are leading people to largely structure their communication processes, socialization methods, and daily lives through new communication tools (Demirel, 2021: 15). This situation has also increased the influence of transhumanism, which embraces the integration of human physical and mental capacities with machines. In addition, communication and journalism practices are also greatly affected by this change and transformation. The transfer of news and content production processes to the digital environment, the rapid dissemination of information, and the widespread use of data-driven content production have led to the transformation of the journalism profession. Especially with the widespread use of news and content production through artificial intelligence algorithms, robot journalism is seen as one of the main areas that demonstrate the change in traditional journalism practices. Robot journalism is a type of journalism in which algorithms analyze data and produce news automatically with minimal human intervention. This situation has brought many advantages such as speed in news and content production, high-volume content production and economic efficiency.

This study primarily examines the phenomenon of robot journalism from the perspective of human-machine integration envisioned by transhumanist thought; it focuses on investigating the transformations that robot journalism brings to news and content production, such as speed, breadth of scope, economic efficiency, and the mechanization of humans, within the framework of transhumanism. Among the world's leading robot journalism technology providers, Associated Press (AP) and the Sweden-based United Robots system were also selected using purposive sampling techniques. News and content created by Associated Press and United Robots have been analyzed using qualitative content analysis methods within the framework of transhumanism.

News and content produced through robot journalism technologies constitute the universe of this study. Since the research aims to evaluate the impact of these technologies on the journalism profession within the context of transhumanism, the study was conducted only through examples that are effective and widely used on a global scale. In this context, Associated Press (AP) and Sweden-based United Robots were selected using a purposeful sampling technique, and their robot journalism content was included in the study. These two examples were chosen because they represent significant and established examples of robot journalism technology worldwide. This is because both examples have been actively using automated news production for a long time. However, their inclusion in the study was also influenced by their ability to concretely examine the transformations in the journalism profession, both locally and globally.

This study examines the phenomenon of robot journalism from the perspective of human-machine integration envisioned by transhumanist thought, and aims to investigate the transformations that robot journalism brings to news and content production, such as speed, breadth of scope, economic efficiency and mechanized humans, within the axis of transhumanism, and reveals the importance of human-technology integration for the profession of journalism. The examples of Associated Press and United Robots analyzed in the study clearly demonstrate that robot journalism is not only a technological innovation but also a transhumanist practice of transformation. Both systems construct a new media order by exceeding human production speed, cognitive capacity and economic efficiency. However, in this process, the intuitive, ethical and emotional existence of humans is gradually being pushed into the background; journalism is evolving into a “post-human” form.

The analyses revealed that the transhumanist perspective positions technology as an extension or complement of the human body and mind. Robot journalism is becoming one of the practical applications of this idea. Artificial intelligence algorithms have been found to increase efficiency in news and content production by easing the workload of human journalists, which requires speed, data analysis, and mass production. Associated Press and United Robots' systems have been shown to analyze and convert thousands of data points into text in seconds, thus making the "instant news" era a reality. The analysis of the content and texts revealed that speed was not merely a technical advantage; it also showed that the human-dependent structure of news production, control, and narrative gained rhythm with robotic production and surpassed traditional journalism with algorithmic processing speed. This transformation in news production and dissemination has been identified as a concrete reflection of transhumanist thought—the idea that technology can overcome human cognitive limitations—in terms of journalistic practices. This situation reveals that the role of technology in professional processes is not only substitutive but also transformative, redefining professional identity.

According to the study's findings, with the proliferation of automation systems, journalists now have to possess technical skills such as data literacy, algorithmic template design, and artificial intelligence auditing. This situation has been seen as pushing the emotional and intuitive aspects of the profession, which are historically based on human experience, into the background, and moving journalism towards a more mechanical and procedural process. This situation shows that the difference between traditional journalism and robot journalism is becoming more pronounced. Because, according to this view, the human journalist is no longer the direct producer of news. The role of a human journalist is largely limited to monitoring, correcting, and maintaining the system's operation based on content generated by algorithms. Thus, the journalist has moved from being an interpretive subject in the production chain to becoming one of the technical implementers of the digital process. Within the context of transhumanist thought, this transformation demonstrates how the tendency for humans to integrate with technology is becoming visible in professional practices.

In conclusion, robot journalism can be considered as a concrete reflection of the human-technology integration envisioned by transhumanism. In particular, it has been determined that this integration has been transformed by expanding the human capacity in the production phase with technological tools, and in this context, the function, boundaries and responsibilities of the journalism profession must be redefined. In this context, it has been determined that robot journalism is not only a technological innovation but also a theoretical and practical field that indicates the position of humans in the changing and transforming world.